Asiantuntijalausunto lakivaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle kuluttajaluottosopimuksia ja eräitä muita kuluttajasopimuksia koskevien säännösten muuttamisesta (HE 230 / 2018 vp)

1. Kannanotto yleisesti

   Suomen perimistoimistojen liitto (jäljempänä ”SPL”) toteaa, että hallituksen esitys on jo nykyisessä muodossaan pitkälle työstetty. SPL:n näkemyksen mukaan tällä hallituksen esityksellä ei kuitenkaan saavuteta hallituksen esityksessä sille pääasiallisesti asetettua tavoitetta; vähentää kalleimpien kuluttajaluottojen aiheuttamia velkaongelmia. SPL:n käsityksen mukaan lakimuutos todennäköisesti ajaa luotonmyöntäjät myöntämään yhä suurempia luottoja ja sitä kautta kuluttajien velkaongelmat todennäköisesti pahentuvat.

   SPL pitää hyvänä sitä, että valmisteluvaiheessa osasta haasteisiin johtavista säännöksistä luovuttiin, kuten ehdotetusta oikeudenkäymiskaaren lisäyksestä tuomioistuinten tutkimisvallan osalta (OK 14 a §). SPL on pitänyt tätä luopumista erityisen tärkeänä, koska tällä olisi ollut merkittäviä kustannusvaikutuksia sekä tuomioistuimille että perintäyhtiöille. Tällöin myöskin summaarinen prosessi olisi menettänyt merkityksensä, koska tuomioistuinten olisi tullut viran puolesta tutkia, ovatko luottosopimuksen ehdot olleet kohtuuttomat tai muutoin lainvastaiset. Lisäksi hallituksen esitystä on tarkennettu perustelujen osalta soveltamisen yhdenmukaisuuden varmistamiseksi mm. sillä, mitä tarkoitetaan luottokustannuskattosäännöksessä päivällä.

   Edellä mainituista parannuksista huolimatta SPL ehdottaa seuraavia parannuksia:

2. Yleisperustelut

   Hallituksen esityksen yleisperusteluissa[1] todetaan, että summaaristen haastehakemusten määrä on kasvanut huomattavasti viimeisten vuosien aikana. Huomioitava on, että laki saatavien perinnästä (513/1999) on muuttunut vuonna 2013, jolloin vapaaehtoisen perinnän maksullisten toimenpiteiden määrää huomattavasti rajoitettiin. Muutoksen yhteydessä perintätoimistot viestivät siitä, että maksullisten toimenpiteiden

[1] HE 230/2018 vp., s.5

rajoittaminen korostaa oikeudellisen perinnän merkitystä. SPL:n mukaan tämä muutos tulisi mainita myös tässä yhteydessä, sillä asialla on suora yhteys summaaristen haastehakemusten määrän kasvuun.

3. Muutosehdotukset

KSL 4 luvun 2 §:n 3 momentti

Hallituksen esityksen mukaan kuluttajansuojalain 4 luvun 2 §:n 3 momentin soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi niin, että ehto, joka on kohtuuton tai jonka soveltaminen johtaisi kohtuuttomuuteen, olisi pääsäännön mukaan jätettävä huomioon ottamatta. Lisäksi ehdotetaan, vastoin sopimusehtodirektiivin sanamuotoa, että 3 momenttia sovellettaisiin myös sopimuksen pääkohteen määrittelyyn sekä hinnan tai korvauksen riittävyyteen suhteessa vastineena toimitettaviin palveluksiin ja tavaroihin silloinkin, kun ehdot on laadittu selkeästi ja ymmärrettävästi.

SPL katsoo, että ehdotettua 3 momenttia ei tulisi soveltaa sopimusehtodirektiivistä poiketen sopimuksen pääkohteen määrittelyyn sekä hinnan tai korvauksen riittävyyteen suhteessa vastineena toimitettaviin palveluihin ja tavaroihin. SPL:n mukaan ehdotettu muutos on ongelmallinen, sillä tällä laajennetaan sopimusehtodirektiivissä määriteltyä kohtuullisuusarvioinnin soveltamisalaa. Ehdotettu muutos ei vastaa myöskään hallituksen esityksen tarkoitusta saattaa kansallinen lainsäädäntö vastaamaan unionin kuluttajansuojalainsäädäntöä ja näin EU:n ratkaisukäytäntöä ei voitaisi enää pitää yhteensopivana kansallisen ratkaisukäytännön kanssa. SPL katsoo tämän olevan suuri haaste, sillä nykyinen ratkaisukäytäntö pohjautuu pitkälti unionin tuomioistuimessa annettuihin ratkaisuihin.

Edelleen SPL katsoo, että sovittelumahdollisuuden rajaaminen ainoastaan poikkeustilanteeseen on joustamaton ja jättää liian vähän mahdollisuuksia tuomioistuimelle. Varsinkin, jos kohtuullisuusarviointi laajennetaan koskemaan kaikkia ehtoja, voi sovittelumahdollisuus johtaa kohtuullisempaan lopputulokseen kaikkien osapuolien osalta.

Oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 3 § 3 kohta

Hallituksen esityksen mukaisesti oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 3 §:ään lisättäisiin 3 kohta, jonka mukaisesti kuluttajaluottoja koskevissa haastehakemuksissa olisi ilmoitettava luottosopimuksen mukainen todellinen vuosikorko. Todellinen vuosikorko olisi ilmoitettava haastehakemuksissa 1.1.2020 lukien.

SPL katsoo, ettei tämän tiedon ilmoittaminen haastehakemuksissa ole tarkoituksenmukaista, kun ottaa huomioon, ettei luottokustannussäännöksessä pidetä määrittävänä tekijänä nykyisen korkokattosäännöksen tavoin luoton todellista vuosikorkoa. Hallituksen esityksen mukaisesti luottokustannussäännös tulee sovellettavaksi 1.9.2019 lukien, jonka jälkeen luoton todellisen vuosikoron merkitys

tosiasiassa vähenee. Haasteellisen toimittamisvelvollisuudesta tekee myös se, että SPL:n tietojen mukaan tätä tietoa ei ole kaikilla luotonantajilla saatavilla sähköisessä muodossa sellaisten luottojen osalta, jotka on myönnetty tai myönnetään korkokattosäännöksen voimassaoloaikana. Näin ollen näiden luottojen osalta todellisen vuosikoron ilmoittamisen olisi manuaalinen toimenpide, joka aiheuttaa perintäyhtiöille huomattavia kustannuksia.

Edellä todettuun viitaten, SPL katsoo, ettei luoton todellinen vuosikorko ole sellainen välttämätön tieto, joka tuomioistuimelle olisi toimitettava ratkaisuharkintaa varten. Mikäli todellista vuosikorkoa koskeva toimittamisvaatimus kuitenkin jätettäisiin hallituksen esitykseen, SPL:n käsityksen mukaan tämä tieto tulisi toimittaa ainoastaan, jos vaatimukseen sovelletaan uutta luottokustannussäännöstä.

Vaasassa, 29. päivänä marraskuuta 2018

Jennie Flink
SPL:n hallituksen varsinainen jäsen